

XOSÉ MARÍA DÍAZ CASTRO: DOUS POEMAS CON PROBLEMAS

Xesús Alonso Montero
Presidente da Real Academia Galega

Resumo: Sobre dous poemas problemáticos de Xosé M.ª Díaz Castro: un en francés, “Hymne au Socialisme”, de data indeterminada, e outro titulado “No combate”, escrito probablemente a fins da Guerra Civil. A autoría do primeiro, de inspiración marxista, suscita dúbidas, e o segundo expresa o pensar máis tradicional de Díaz Castro naquel tempo.

Abstract: This essay deals with two troublesome poems of Xosé M.ª Díaz Castro. One poem, the “Hymne au Socialisme”, was written in French at a date not yet determined. The other one, “No combate”, was probably written at the end of the Spanish Civil War. Though there are some doubts about the authorship of the first poem –which shows a Marxist inspiration–, the second one instead express the Traditionalist ideology of Díaz Castro at the time of writing the poem.

Palabras chave: inspiración marxista:dúbidas, pensamento católico tradicional, *Nimbos*, densidade, autenticidade.

Key words: marxist inspiration, catholic traditionalism, *Nimbos*, density, authenticity.

NOTA PRELIMINAR

Antes do 11 de decembro de 2014, os estudosos de Díaz Castro xa tiñan abordado os aspectos esenciais da súa poesía, do mellor da súa poesía: o libro *Nimbos* (1961), o único corpus poético que o autor publicou en volume. Non fixo nada semellante coa súa obra dispersa anterior e posterior a 1961 pese a que non lle faltaron ocasións nin estímulos durante os trinta anos transcorridos entre a edición dese poemario e o seu pasamento, acaecido en 1990. Díaz Castro sentíase ben representado, optimamente representado, en *Nimbos*. Non se trabucou.

Esta consideración non cuestiona a valía —unha certa valía— dalgúns poemas anteriores e posteriores a 1961; todos eles, por outra parte, permítennos entender mellor, loxicamente, ó seu autor. É útil, pois, a compilación feita polo profesor Armando Requeixo co título *Poesía galega completa* (Díaz 2014a). Ó profesor Requeixo debemos, ademais dunha tese de doutoramento sobre o noso escritor¹, outras achegas textuais, unha de notable interese: *Cartafol de traducións e outros poemas* (Díaz 2014b). Teremos moi en conta este *Cartafol* para abordarmos un intrigante poema.

Na sesión de clausura do Simposio celebrado o 11 de decembro de 2014 no salón de actos da Academia, eu disertei sobre dous poemas de Díaz Castro non pertencentes a *Nimbos*, poemario, naquela altura, xa moi asediado por un número non pequeno de estudosos. Agora, meses despois, redacto aquela miña intervención tendo en conta o guión e as notas que, na sesión, foron o soporte dela.

UN POEMA EN FRANCÉS QUE É UN CANTO Ó SOCIALISMO MARXISTA: “HYMNE AU SOCIALISME”

Sen dúbida, o título deste “capítulo” sorprenderá a moitos e, quizais, alporice a algúns. Porque Díaz Castro, hoxe moito máis coñecido que hai varios meses, é un poeta, para os lectores atentos, que está moi lonxe das coordenadas de calquera forma de esquerdismo radical, tanto no seu vivir como nas súas ideas. O pensar da súa familia —ateigada de sacerdotes— e a formación no Seminario de Mondoñedo antes da Guerra do 36 estarán moi presentes antes e despois de *Nimbos*, poemario denso, auténtico, construído sabiamente desde a cerna do seu existir. Nas súas páxinas ofrécenos, ás veces moi explicitamente, a concepción relixiosa dominante no catolicismo da época, nunca cuestionado polo autor.

Pois ben, cidadán e poeta destas características, escribiu un “Himno ó Socialismo”, de 65 versos, poema que, por forza, ten que desconcertar ós lectores de Díaz Castro, mesmo ós máis doutos na súa vida e na súa obra. O desconcerto é dobre porque o poema, ademais do seu contido revolucionario, foi escrito en francés (“Hymne au Socialisme”). Trátase, por conseguinte, dun poema alófono, en lingua francesa, dun poeta galego que, como é ben sabido, foi un gran políglota.

1 Dirixida polos profesores da Universidade de Santiago de Compostela Claudio Rodríguez Fer e Carmen Blanco, foi lida en Santiago o 28 de febreiro de 2014. Foi cualificada, con sobresaliente *cum laude*, polo tribunal composto por Xesús Alonso Montero (presidente), Xosé M. Salgado Rodríguez (secretario), Arcadio López-Casanova, Aurora López López e Xosé M.³ Dobarro Paz. Titulouse *A poesía en galego de Xosé María Díaz Castro: estudo e edición crítica* (Requeixo 2014).

O poema, inédito ata o 21 de marzo de 2014, foi exhumado por Armando Requeixo, que o publicou no curioso *Cartafol* editado polo Consello da Cultura Galega. O profesor Requeixo vulga este poema como “o máis insólito dos escritos por Díaz Castro”, opinión que comparto enteiramente. En nota, o meticuloso investigador revélanos que, nun principio, tivo dúbidas sobre a súa autoría, axiña disipadas cando bateu cunha versión manuscrita encabezada deste xeito: “Hymne au Socialisme. Par Xosé M.ª Díaz Castro, soi-disant paysan galicien”.

Antes de acometermos a cuestión da autoría, ofrecemos un breve florilexio de versos do “Hymne” non só para decatármonos do excelente francés do noso políglota senón para asomármonos ós postulados marxistas máis significativos.

Je m'éveille
pour chanter la gloire de l'avenir,
le Socialisme, le printemps du monde,
qui est en train de venir.
[...]
J'entends des oiseaux chanter sur l'arbre,
sur le marbre
du tombeau du Capitalisme sans fleurs,
du Fascisme en-allé sans retour.
[...]
C'est, enfin, l'aube si longtemps attendue,
si longtemps défendue!
C'est, enfin! le soleil du Socialisme, qui monte
dans le ciel, pour chasser
l'injustice et la honte
d'un société foncièrement corrompue,
[...]

Esperto
para cantar a gloria do porvir,
o Socialismo, a primavera do mundo,
que está a chegar.
[...]
Sinto os paxaros cantar na árbore,
sobre o mármore
da tumba do Capitalismo sen flores,
do Fascismo que non volverá.
[...]
É, por fin, a alba tanto tempo esperada,
tanto tempo prohibida!
É, por fin! o sol do Socialismo, que sobe
no ceo, para expulsar
a inxustiza e a vergonza
dunha sociedade fundamente corrompida,
[...]

Ningún partido político de inspiración marxista na Europa contemporánea do “Himno” deixaría de subscribir estes versos.

Mentres os deuses da Ecdótica non indiquen outra autoría, hoxe por hoxe cómpre abordar unha cuestión cronolóxica: en que momento o cidadán Xosé María Díaz Castro lle ditou esta superlativa gabanza do Socialismo ó poeta Xosé María Díaz Castro? O profesor Requeixo afirma que é un “poema dos anos oitenta”, os anos –suxiro eu– nos que o noso escritor establece contacto persoal, por primeira vez na súa vida, con escritores galegos novos cos que fala –pero, sobre todo, ós que escoita– nas tabernas e cafés de Santiago de Compostela. Son mozos que, daquela, falaban en radical da política e, mesmo, da Revolución (con maiúscula), entre eles,

Luís González Tosar (nesta altura, moi listeriano), Claudio Rodríguez Fer, Alfonso Blanco Torrado, Henrique Monteagudo... Díaz Castro, alleo desde que chegou a Madrid en 1947 a este tipo de relacións, un día calquera, despois dunha sesión dialéctica nun deses foros non alleos a Baco, tributa unha homenaxe ás ideas e á retórica daqueles mozos tan entusiastas. Nese intre, quizais non foi insincero, ademais de exercitar, con moito decoro léxico e gramatical, o seu francés.

É unha conxectura como tamén o é a suposición de que Díaz Castro escribiu estes versos tan antifascistas e tan anticapitalistas en 1943 (despois da vitoria soviética de Stalingrado) ou en 1945, cando a bandeira da fouce e o martelo ondeaba en Berlín. Neses anos, Díaz Castro era profesor no Colexio León XIII de Vilagarcía de Arousa, centro que dirixía o poeta e latinista Aquilino Iglesia Alvariño. No León XIII exercía como profesor de inglés Carlos Lessner (1879-1952), afillado de Carlos Marx, de enigmática biografía. Foi, en Vilagarcía, profesor particular, de lingua inglesa, de Díaz Castro, como foi conselleiro bibliográfico do latinista Iglesia Alvariño. Por este sabemos que foi Lessner quen lle recomendou, para preparar eficazmente as oposicións a cátedras de latín, as rigorosas edicións bilingües dos clásicos latinos editados na Universidade de Oxford².

Se Lessner era aínda fiel ó ideario político de seu pai e do seu padriño, quizais tivo algunhas veces conversas clandestinas con Díaz Castro sobre o “soleil du Socialisme”, conversas que, logo, o poeta transformou nun “Hymne”, un himno que escribiu en francés como para desimplicarse un pouco.

Armando Requeixo, que tanto sabe e que llo apón sen reservas, debería explorar esta vía. Polo de agora, é lexítimo ser cauteloso verbo da autoría. Se cadra, calquera día, un especialista en poesía francesa do XIX e do XX (onde hai tantos poemas sobre o socialismo, e tantas “chansons”) fainos ver que se trata dun texto preexistente ante o cal Díaz Castro, o Díaz Castro estudoso da lingua francesa, se limitou, como un “devoir” máis, a copialo³.

2 Aquilino, nun diario, escribe en 3.ª persoa:

1939.-... Estudia inglés con un ahijado de Carlos Marx, que reside en Villagarcía, Carlos Lessner, hijo de emigrados alemanes, dueño de una gran biblioteca. Por su intermedio llega a los clásicos latinos de Oxford, en los deliciosos tomos de 6 chelines... (Iglesia 2011: 20).

3 No primeiro verso do “Hymne” (e tamén no 4 e no 63), o autor reproduce unha frase interactiva do primeiro canto da epopea rural *Mireio* (1859) do poeta provenzal Federico Mistral (1830-1914), que foi Premio Nobel de Literatura en 1906, compartido co dramaturgo español José de Echegaray (1832-1916). A frase, no provenzal de Mistral, é: “Ó tron-de-bon-goi”, que no “Hymne” contén un “lapsus”: “troun” por “tron”. En realidade está posta en boca dun gaviro. Nós traducímolos por “Que o demo me leve!”, pero non sería desaxeitado traducilo por “Que mal raio me parta!” ou “Que mala centella me coma!”, sen excluír “Que mala centella me nunca coma!”.

No verso 19, “en-allé” debería ser “en aller”.

“NO COMBATE”, POEMA ESCRITO NA GUERRA CIVIL (1936-1939)

É mágoa que Armando Requeixo, que tantos capítulos iluminou da biografía de Díaz Castro, non examinase a fondo un deles: o relativo ás oposicións feitas en 1947 polo noso políglota como consecuencia das cales obtivo unha praza –suponse que de tradutor– no Ministerio de Gobernación, un ministerio terrorífico naqueles anos do franquismo. Como carecemos da documentación pertinente, non sabemos se a oposición de Díaz Castro o vencellaba necesariamente a este Ministerio ou non. O certo é que, pola súa condición de políglota, foi tradutor no Ministerio da Policía. Ignoramos se puido escoller praza noutro ámbito da Administración. Hai que supoñer que para o Ministerio –un Ministerio tan delicado– Díaz Castro non suscitaba dúbidas: non só era un gran profesional –coñecedor de varias linguas importantes– senón un funcionario de confianza (estudara no Seminario, fixera a Guerra Civil –como enfermeiro– no bando vencedor...). Ninguén con inque-
danzas literarias tivo relación no Madrid daqueles anos con Díaz Castro, que xa era poeta algo coñecido e, nunha ocasión, laureado (Xogos Florais de Betanzos de 1946). O que está claro é que el non se achegou ós círculos e cenáculos literarios daquel Madrid, nin sequera ó faladoiro do café Lyon d’Or, “presidido” por don Ramón Cabanillas e por “Ben-Cho-Shey”, que estaban moi lonxe do comunismo e de calquera outra subversión. Eran –eles os dous e outros contertulios– galeguistas literarios, galeguismo que, quizais, os dirixentes de Gobernación desaconsellaban ós seus funcionarios. Probablemente esta situación foi a que levou a Díaz Castro a pedir traslado, algúns anos despois, a Cultura Hispánica, onde era secretario un paisano da mesma provincia, Manuel Fraga Iribarne. Sábese que o dinámico político vilalbés non foi alleo a esta remoción.

Díaz Castro, no Madrid de 1947, paga o foro que todos, dun xeito ou doutro, pagamos naqueles anos ou en anos próximos. Eu, que gañei, o 12 de decembro de 1956, a cátedra de “Lengua y Literatura Españolas” da Escola de Maxisterio de Santiago, presentei, previamente, entre os documentos preceptivos, un no que explicitaba a miña “adhesión a los Principios Fundamentales del Movimiento”, que, en certos centros de ensino, tiña intérpretes moi curiosos. Na Normal de Santiago o profesor de Relixión, monseñor Lago Cizur, “Magistral de la Habana”, creoume problemas, no curso 1956-1957, porque recomendei ás alumnas de Literatura Española (terceiro curso e último da carreira) a lectura do *Lazarillo de Tormes*. Ignoramos, como xa apuntei, as características da oposición de Díaz Castro e as tarefas e obrigas pertinentes no exercicio da profesión, en todo caso nun Ministerio moi delicado. O que, si, é certo, é que o cidadán Díaz Castro, canso, sen dúbida, de ser profesor interino nun centro vilego, decide aproveitar a súa condición de políglota para ter un emprego e un soldo fixos en Madrid. Decisión lexítima. Como dixemos

tivo que haber circunstancias que non favoreceron a súa proxección fóra do ámbito profesional e familiar. O único libro que publicou, xa serodio, ós 47 anos, é un volume breve (32 poemas) que se debe ás virtudes persuasoras de Ramón Piñeiro e doutros dirixentes da editorial Galaxia. Xa cun excelente libro no mercado, avalado polos mellores críticos desde o mesmo 1961, Díaz Castro non se abre a cenáculos, a encontros, a outras actividades. Nun tempo menos duro, sobre todo para os que non eran realmente esquerdistas, non sabemos se opinou nalgún sitio máis ou menos público sobre a problemática do idioma galego (o idioma de *Nimbos*), sobre o seu futuro, sobre a política cultural... Hai que supoñer que, polas súas raíces, pola súa formación mindoniense e polo que fose, estaba alleo, antes da morte de Franco, a calquera controversia, por pequena que fose, co Réxime. Mesmo hai un poema, bastante extenso, por certo, que o retrata de corpo enteiro. Ese poema —que se ofrece no Apéndice— reclama de nós un comentario.

Titúlase “No combate”, foi escrito na Guerra Civil e permítenos coñecer como entendeu aquela traxedia o cidadán Xosé María Díaz Castro, soldado (no bando franquista, por imperativo de Lei) naquela contenda. Chamado a filas, o mozo Díaz Castro deixa os amores do lugar, os pais e o fogar onde aprendera “a rezar” e “en Dios a pensar” pois é a hora da guerra, a hora de “revestir a coraza dos fortes”, intre no que no seu peito “abrochou a venganza e a fame de guerra”. Pasa o tempo, recibe “moitas fridas”, pero non teme morrer pola patria, el, que non foi ó combate para acadar “unha croa de mirtos” senón para esmagar “a soberbia” da “profidia estranxeira”.

O poema, non teño dúbida ningunha, é autobiográfico, e todo fai supoñer que se escribiu en plena Guerra Civil, cara ó final (“xa fai tempo que veño loitando”): Díaz Castro, que, por circunstancias xeográficas, combate no bando franquista, fai-no identificado e ilusionado (“por estrela a lus da fe e da esperanza”) e non teme a morte porque considera unha aldraxe que “a patria querida” sexa atacada por “xente estranxeira”. Como non se refire ós alemáns (nazis), nin ós italianos (fascistas), nin ós portugueses (viriatos), nin ós marroquís (coloniais) —que eran combatentes no seu bando— hai que supoñer que, pensando no bando republicano, se refire “ós roxos”, sexan os das Brigadas Internacionais ou os mesmos españois que, por seren “roxos”, eran malos españois, xente allea, xente estranxeira. O noso soldado, que non lle ten medo á morte, só teme morrer “entrelas gadoupas da xente estranxeira”.

O poeta maniféstase como un cidadán de pensamento moi tradicional, que vén dun *humus* moi católico (dun catolicismo, daquela, totalmente acrítico) e que cre sinceramente no argumentario da propaganda e da retórica franquistas (os estranxeiros, os inimigos da raza, do noso ser esencial...). Díaz Castro pon o acento nos inimigos estranxeiros, o que me obriga a pensar que para el eran tan estranxeiros os rusos de Leningrado como os socialistas do barrio do Calvario, en Vigo (“a

Rusia chiquita”). Dirixíndose, ó final do poema, ó seu lar e á súa nai, pai e irmáns, comunícalles que ten un “relicario no meu corazón” que lle dá forzas para loitar por eles, por Cristo, pola patria

contra xente allea
que o noso recuncho
aldraxar intentan

Supoño que, pasados algúns anos (non sei se moitos ou poucos), Díaz Castro reconsiderou o discurso tácito e expreso deste poema franquista, nacionalcatólico e de moi simple argumentación. Supoño que é significativo que nunca o publicase. En calquera caso, estes versos son un documento dun intre do seu vivir naquel problemático tempo.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- Díaz Castro Xosé María (2014a): *Poesía galega completa*. Vigo: Galaxia. Edición de Armando Requeixo.
- (2014b): *Cartafol de traducións e outros poemas*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega. Edición de Armando Requeixo.
- Iglesia Alvariño, Aquilino (2011): *Poemas Castellanos: 1936-1937*. Seivane (Abadín): Edicións A Pedrosa.
- Requeixo Cuba, Armando (2014): *A poesía en galego de Xosé María Díaz Castro: estudo e edición crítica*. Santiago de Compostela: Universidade. Tese de doutoramento.

APÉNDICE I "Hymne au socialisme"

HYMNE AU SOCIALISME.

"Ô troune-de-bon-gol!"
Je m'éveille,
je m'écrie:
"Ô troune-de-bon-gol!"
(comme il est écrit
dans le poème "Miraille"
de Mistral, le poète félibre),
parce que je suis un homme libre,
ô merveille!
Je m'éveille
pour chanter la gloire de l'avenir,
le Socialisme, le printemps du monde,
qui est en train de venir
tel qu'une eau profonde,
qui monte, jaillit et inonde.
J'entends des oiseaux chanter sur l'arbre,
sur le marbre
du tombeau du Capitalisme sans fleurs,
du Fascisme en-allé sans retour.
D'où viennent ces lueurs?
Je vois déjà le jour,
j'entends le chant éperdu des oiseaux;
une brise étrange lèche les ruisseaux,
effleure le gazon.
Je brise les liens de ~~mon~~ mon sommeil,
je vois le soleil
se lever rayonnant sur l'horizon,
sur le monde sombre,
chassant les ombres
d'un passé mortel et mort.
La veille
j'étais debout sur le quai d'un port
sans bateaux.
Mais ce matin j'entends les oiseaux
et je m'éveille
et je m'approche de la fenêtre.
Le soleil pénètre
le branchage des hêtres,
inonde la campagne,
gagne
les foyers endormis, les huttes, les usines,
les monts et les ravines.
Je m'éveille.
J'oublie le port sans bateaux de la veille.
Ce n'est pas un rêve!
Le soleil se lève!
C'est enfin l'aube si longtemps attendue,
si longtemps défendue!
C'est, ~~mon~~ enfin! le soleil du Socialisme, qui monte
dans le ciel, pour chasser

l'injustice et la honte
d'une société foncièrement corrompue,
c'est le soleil qui illumine
les foyers appauvris, les huttes, les usines,
les bidonvilles du monde, les racines
d'un arbre monstrueux qui suce la sève
du pauvre qui aspire
à ne pas vivre en esclave.
Le monde enfin respire!
Le soleil enfin se lève!
Le monde enfin se lave!
Je joins mon petit chant au chant des oiseaux,
"Ô troum-de-bon-goï!". Je quitte ma maison,
en fredonnant une chanson
pour me joindre à un monde nouveau...

Díaz Castro, Xosé María (2014): *Cartafol de traducións e outros poemas*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega. Edición de Armando Requeixo.

APÉNDICE II “N’o combate”

I

Un día de sombras,
un día de brétemas,
retumbaron na paz do meu pueblo
d’o combate as malditas trompetas...
Resonáronme drento d’a i-alma,
i-agudas saetas
no meu peito cravóu un delor...
ichamáronme â guerra!

Lá no val eu deixéi a casíña
durmindó antr’a serra,
e con ela deixéi meus amores,
pais, hirmáus, corazón... ialma enteira!
o fogar bendito
onde adeprendera
a rezar, a sentir, a querer,
baix’os agarimos d’a nai cariñenta;
a adourar a sangre groriosa d’a raza,
ô alento da verba paterna;
i-en Dios a pensar ô calor divino
d’un Cristiño de tosca madeira.

Anque débel marchéi i-afrixido...,
—lembrando o cariño que â patria tuvera—,
revestínme a coraza d’os fortes,
d’os valentes que, ousados, pelean...
Y-axiña abrochóu no meu peito a venganza,
i-a fame de guerra.

N'a frente brillando
 d'a fe e d'a esperanza a lus, por estrela;
 n-as maus empuñada
 d'os guerreiros a invicta bandeira;
 i-un alado corcel cabalgando;
 i voéi â contenda!

II

Xa fai tempo que veño loitando,
 tempo fai que guerreo sin trégoa...
 moitas fridas que xa recibín
 desafíanme a miña existencia;
 i mais non temo morrer pol-a patria,
 si é que morro n-o campo d'a guerra!
 Que ti ben o sabes; ouh patria querida!,
 non vîn â pelea
 co afán d'a conquista
 d'unha crôa de mirtos prâ testa.
 Ô teu fillo ceibouno ô combate
 o afán d'aplstar a soberbia
 con que o infame pendón levantara
 pra matarte, a perfidia extranxeira.
 Eu vîn sóio, tan sóio co a sede,
 coas ansias inmensas,
 de borrar co meu sangue os baldós,
 as negras afrentas
 que profanaron o nome sagrado
 d'a raza e d'a terra;
 que manchaban a sangre d'os héroes,
 de sabios, poetas,
 d'artistas e santos,
 que sempre teceron â patria adourada
 grorioso diadema.
 Verteréi unha a unha, i ouh España!
 d'o roxo licor que me ferve nas venas
 todal-as gotiñas,

ie máis que tuvera!
iSóio temo morrer, miña patria,
entrel-as gadoupa da xente extranxeira...!

iOuh, miña casiña,
doce e feiticeira,
com'ô bico da nai amorosa,
que n-a paz da aldea,
n'ô currunchô d'a serra, descansas,
branqueando, entre brancas bidueiras
ô sorriso bendito d'a lúa,
que te envolve n-as noites sereas,
perfumada cô arume d'as froles,
incensada cô fume d'as nebras...!

iOu nai cariñosa,
pomba morta d'amor e terneza,
que abalache cen veces os fillos
no berce ô arrollo d-a túa voz meiga...;
que a chuchos, surrisas,
bágoas, cantinelas...
d'o rosario infinito d'a túa bondade
quixeches contar d'ouro as pelras...;
sol d'os meus amores,
pomba morta de dôr e tristeza
pobo fillo querido que un día
marchara pra i“guerra”...!

iOuh meu pai velliño,
n-os invernos d'a vida cand'ela;
sol que alumina nas noites
mais tristes e negras...!
iOuh ti que puñeches no meu corazón

un bálsamo santo para dôres e penas...;
Meu pai tan velliño, ilembranza querida,
que da man me leva...!

iMeus hirmáus amados
douradas estrelas,
que deixéi relucindo n-o ceio
sin nubes, radiante d'a aldea...;
brancas prumas que o niño quentastes
d'a miña inocencia!

iMeu lar, miña nai, meu pai, meus hirmáus,
miñas caras prendas;
miña fe, miña esperanza,
vida, amor, corazón... ialma enteira!
Desde qu'eu marchei
voso gozo matóu miña ausencia.
Eu ben sei que vos tedes a i-alma
cheia d'amarguras, d'amarguras cheia.
Os ollíños murchos
de tanto chorar, xa quizabes non teñan
unha soia bágua,
porque total-as fontes a dôr deixou secas.

Mais non todo se foi. Vir comigo
miña i-alma non quixo, e deixein-a
alá; i-ora vive
tranquila e contenta.
Palpitándovos drento d'o peito,
soñando nas vosas meniñas acaso...
Teño un relicario no meu corazón
que â total-as horas os meus labios beixan
porque n-él descansan d'o voso amorciño

as santas reliquias, reliquias eternas...
Prô tede esperanza,
miñas doces prendas,
que os que traban, valentes, batallas
contra xente allea
que o noso recuncho
aldraxar intentan,
inon poden morrer, porque a morte, de medo,
a eles non s'acerca!

Mais si acerto a caer n'o combate,
n-a ruda pelea,
co enemigo batíndome, bravo,
de vosoutros, de Cristo e d'a patria eu defensor
non choredes por min, como choran
os nenos, que viven orfiños n-a terra,
ique os mártires morren, non morren:
son astros de gloria, de luz sempiterna!

Díaz Castro, Xosé María (2014): *Poesía galega completa*. Vigo: Editorial Galaxia, 369-374.